

D · N
28/3 1953

Försvaret skall hindra invasion

Inom alla läger har den insikten trängt igenom att Sverige vid ett storkrig inte kan tänkas få stå utanför. Skandinavien blir krigsskådeplats — sedan Danmark och Norge inträtt i Atlantpakten är den saken än klarare än förut — och därmed blir också Sverige indraget. Isolationismens försvarare stannar numera vid tanken att Sverige kanske inte blir angripen omedelbart, att vi får vara i lugn några dagar eller veckor medan de första ryska aktionerna riktas mot Danmark och Norge. Det är ett resonemang som på en gång är illusoriskt — sannolikheten för att vi genast kommer med är stor — och till sina konsekvenser ytterligt farligt. Ty hur skulle väl Sveriges försvarsläge bli om ryssarna, till stor del på grund av den svenska neutraliteten, lyckades sätta sig fast t. ex. i Nordnorge och därefter under hot om krig begärde rätt till genommarsch och andra eftergifter från svensk sida?

Det är emellertid inte vid denna fråga vi här skall stanna. Utgångspunkten, den gemensamma utgångspunkten, för diskussionen måste, det är vad det gäller att fastslå, vara att Sverige omedelbart eller mycket snart indrages i kriget. Att vi inte kan reda oss på egen hand står också klart för alla. Försvaret blir under alla förhållanden ett försvar i väntan på hjälp väster ifrån. Hur länge kan vi hålla ut ensamma? Hur länge dröjer det innan hjälpen kommer?

För några år sedan var det inom militära kretsar vanligt att argumentera som om en invasion i Sverige vore oundviklig. I en rad auktoritativa uttalanden påstods att vissa delar av landet måste väntas bli ockuperade, att trupperna måste dra sig tillbaka till från försvarssynpunkt särskilt lämpliga områden. Ofta skyttade tanken att försvarskraftens kärna, armén, kanske borde spara det avgörande motståndet till berg och skogar i det inre av landet. Småningom skulle hjälpen komma från väster och återerövringen ske med den tillbaka-trängda svenska armén i spetsen.

Rent militärt var denna tankegång kanske inte orimlig.

Att den försvunnit ur debatten beror i varje fall sannolikt framför allt på skäl av annan art. Vi har klart för oss hur snabbt en lyckad invasion i våra dagar kan förlöpa; flyget och stridsvagnarna har ersatt det marscherande infanteriet. Vi har, och det är ännu viktigare, fått ögonen öppna för att en invasion — en rysk invasion — inte kan jämföras med de tillfälliga ockupationerna förr i tiden. Nu innebär en invasion — utom för ett fåtal som kan undfly genom utrymning — att det i de erövrade områdena bosatta folket stympas genom avrättningar, deportationer och förtryck, utövat av erövrarna i samverkan med de kommunistiska förrädarna. En invasion som varar några månader blir liktydig med en förstörelse som knappast kan läkas. Den gamla strategiska grundsatsen att det enda av vikt är att bekämpa fiendens försvarskrafter duger inte längre. Att avvärja invasion blir en huvudsak, ett mål framför andra.

Givet är att alla försvarskrafter måste samverka för att hindra en invasion. En stark och rörlig armé är nödvändig för att bekämpa de landsättningar genom fartyg och transportflyg som under alla förhållanden kan bli möjliga; flottan kan vid

invasionens avvärjande göra viktiga insatser. Men lika givet är att för invasionens förhindrande flyget är huvudvapnet. "Kampen i luften i alla dess faser kommer att avgöra utgången av framtida krig och inte sammandrabbningarna mellan arméer och flottor. Till sjöss och till lands kommer flygvapnet att utgöra både skölden och spjutspetsen." Dessa ord av den brittiske flygministern om flygets betydelse i allmänhet är alldeles speciellt tillämpliga när det gäller invasionsföretag. Om ryssarna vid ett krig inte alls, eller endast med ringa styrkor och på enstaka platser, skall lyckas landsätta trupper på svensk mark, måste det bli främst på grund av flygets förmåga att stämna redan i bäck.

Detta förhållande är det viktigaste skälet till kritiken av det försvarsbeslut som ger det svenska flyget en relativt svag position bland försvarsgrenarna. Men under inga förhållanden kan det svenska flyget uppbringas till en sådan styrka att en invasion med någorlunda stor sannolikhet kan förhindras av detta flyg ensamt. Hjälp väster ifrån är behövlig, och man utgår i själva verket från att denna i sinom tid skall komma. Alla tänker sig att målet — invasionens avvärjande — kan nås blott om flyghjälp kommer innan det svenska flyget nöts ut. I princip är resonemanget detsamma som i det tystnade talet om vikan-de svenska trupper som möter undsättning i det avgörande ögonblicket.

Är denna tankegång förenlig med vår isolationistiska politik? Nej, den är lika illusorisk som tidigare militärpolitiska förgyllningar av neutralitetslinjen.